

Bilaga 2 till Miljötillsyn på lantbruk -Handledning för miljökontoren (2007)

Förklaringar till checklista för tillsyn på lantbruk

uppdaterad 22 juni 2011

Checklistan finns i *bilaga 1*.

Här i bilaga 2 finns förklaringar, upplysningar och råd till checklistans kontrollpunkter. Numreringen är densamma som i checklistan.

Till flera avsnitt finns dessutom en del allmänna upplysningar placerade direkt under avsnittsrubriken (t.ex. 3 Egenkontroll).

Tips för att snabbt komma till rätt kontrollpunkt i denna bilaga. Se punktens numrering i checklistan i *bilaga 1*. T.ex. 5b. Sök då här efter 5b med hjälp av programmets sökfunktion.

Mer uppgifter om litteratur, projekt, webbplatser med mera som nämns i förklaringarna finns i handledningens avsnitt 5 *Var man hittar mer kunskap och information*.

Länkar till författningar som nämns i förklaringarna finns inlagda direkt där och finns även i handledningens *bilaga 3 Lagstiftning*.

Observera dock: När denna uppdaterade checklista med förklaringar publiceras juni 2011 har handledningen i övrigt ännu inte uppdaterats. De hänvisningar som på flera ställen görs till den är därför f.n. inte alltid till hjälp. Hela handledningen planeras bli uppdaterad efter sommaren 2011.

Några förkortningar som används i förklaringarna:

DE	Djurenheter
FMH	Förordning (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd
FMSA	Förordning (1998:950) om miljöstraffavgifter
FVE	Förordning (1998:901) om verksamhetsutövares egenkontroll
KemI	Kemikalieinspektionen
Lst	Länsstyrelsen
MN	Kommunens miljönämnd, eller motsvarande
NV	Naturvårdsverket
SJV	Jordbruksverket
VOD	Växtodling
VU	Verksamhetsutövaren (här oftast detsamma som jordbrukaren)

I kolumnen "TV, ÅA etc" används dessa förkortningar med dessa betydelser

>10 DE	Mer än 10 DE. Frågan avser bestämmelse som bara gäller vid >10 DE
>2 DE	Mer än 2 DE. Frågan avser bestämmelse som bara gäller vid >2 DE
Ej känsl	Gäller utanför kvävekänsliga områden, jfr Känsl
Känsl	Kvävekänsliga områden. Frågan avser bestämmelse som bara gäller för sådana områden
MSA	Miljöstraffavgift gäller vid brist/överträdelse av det som frågan avser.
TV	Tvårvillkor finns för förhållanden som frågan avser. Kommunerna har numera inte skyldighet att granska eller rapportera om tvårvillkor. Det är Länsstyrelsens uppgift. Men miljökontoren bör rapportera till Länsstyrelsen vid uppenbara brister i frågor som omfattas av tvårvillkor.
ÅA	Åtalsanmälan ska göras, d.v.s. brist/överträdelse av det som frågan avser är straffsanktionerad.
arealuppgifter m.m.	Uppgifter om areal med mera förekommer också i kolumnen

Nr	TV ÅA etc	Fråga	Förklaringar/upplysningar
I ALLMÄNNA UPPGIFTER			
1	Om inspektionen		
1a		Inspektionsdatum	
1b		Närvarande Inspektör(er)	
		Närvarande från verksamheten/landbruket	
1c		Övriga närvarande vid inspektionen	
		Inspektionen aviserad i förväg	
		Om ja, aviseringsdatum	
1d		Anledning till inspektion	
		Rutininspektion	
		Klagomål	
		Återkontroll	
2	Om tillsynsobjektet och verksamhetsutövare (VU)		
2a		Fastighet	Ett landbruk kan omfatta flera fastigheter. Normalt väljer man att registrera företaget på den fastighet där djurstallet eller "huvuddjurstallet" / gårdscentrum ligger. Ibland är det inte så enkelt, utan det finns tillsynsobjekt som är mer komplicerade i sin verksamhet. Då får man göra ett "bästa val".
2b		Produktionsplatsnummer	Se nästa rad
	Platser där det finns ett eller flera nötkreatur, grisar, värphöns, får och getter ska anmälas till Jordbruksverket (SJV) och tilldelas sedan ett produktionsplatsnummer, ett s.k. SE-nummer. Alla djur ska vara märkta i öronen och journalförda enligt SJVs regler. Ett tillsynsobjekt, en verksamhet, kan ha ett eller flera produktionsplatsnummer. Numret kan vara bra att ha om det råder tvivel om vem djur tillhör. Länsstyrelsen är tillsynsmyndighet över djurmärkningen. Uppgift om produktionsplatsnummer kan man få via SJV, se handledningens <i>bilaga 4</i> .		
2c		Verksamhetsutövare	
		Namn	Kan vara person med jordbruk som enskild firma eller företag typ aktieföretag (AB), kommanditbolag (KB), eller enkelt bolag (EB, ovanligt).
		Person-/organisationsnummer	Firmans person-/organisationsnummer (vid enskild firma är organisationsnummer = innehavarens personnummer) eller företagets organisationsnummer. Numret är normalt nödvändigt att notera och använda vid beslut om t.ex. avgift eller föreläggande m.m.

Nr	TV ÅA etc	Fråga	Förklaringar/upplysningar
		Adress	
		Telefon	
		Mobiltelefon	
		E-post	
		Kundnummer hos Lst	En VU:s nummer hos Lst såsom mottagare av jordbruksstöd av olika slag, ett nummer som Lst gärna vill ha vid kontakter med Lst. Lst:s landsbygdsenhet kan lämna uppgift om nummer.
		Verksamheten	
2d		Typ av produktion, kort beskrivning	Se nästa rad
	Denna och följande frågor under 2 ska ge en koncentrerad bild av verksamhetens inriktning och omfattning. Det kan vara intressant t.ex. inför kommande inspektioner och i tillsynsplanningen.		
2e		Brukad areal åker, ha	Brukad areal, egen och arrenderad (att skilja på egen och arrenderad åker är oftast inte nödvändigt). Träda får inte användas som spridningsareal för stallgödsel.
2f		Areal naturbete, ha	Naturbete = betesmark som inte är lämplig att plöja, och därmed inte brukbar som åker. Inkludera som för åkermark både egen och arrenderad areal. Se under 14b hur stor del av betesmarken som får räknas in i spridningsarealen.
2g		Djurhållning	
		Om ja, ange antal av respektive djurslag:	
	<p>Djurslag och ANTAL STALLPLATSER eller ANTAL DJUR i besättningen vid inspektionen skrivs in i första hand.</p> <p>Man kan sedan beräkna och skriva in vad det motsvarar i djurenheter (DE) och summera detta i fråga 2h.</p> <p>Nedan finns en lathund för den faktor som ska användas för att räkna om antal djur till djurenheter. Exempelvis betyder 1 DE att ett djur motsvarar en djurenhet. 0,1 DE betyder att 10 djur motsvarar en djurenhet.</p> <p>Se också information under 2h.</p>		
		Mjölkkor och medelavkastning kg mjölk per år	1 DE Medelavkastningen påverkar gödselproduktionen (se handledningens <i>bilaga 9</i>), varför denna uppgift är intressant att notera. Medelavkastningen i Sverige är ca 9000 kg mjölk.
		Kalvar (1- ≤6 mån).	0,17 DE
		Rekryteringsdjur 6– 12 månader	0,33 DE

Nr	TV ÅA etc	Fråga	Förklaringar/upplysningar
		Kvigor Äldre än 12 månader	0,33 DE
		Vallfodertjurar 6-18 månader	0,33 DE
		Gödtjurar 6-14 månader	0,33 DE
		Stutar 6-24 månader	0,33 DE
		Dikor/Amkor	0,33 DE
		Suggor i produktion	0,33 DE. Vilket produktionssystem som används vid smågrisproduktion påverkar inte antalet djurenheter i sig. Däremot påverkas gödselproduktionen, se handledningens <i>bilaga 9</i> , och behovet av spridningsareal.
		Suggor i sugnav	0,33 DE. Vilket produktionssystem .... se ovan Utgå från antal suggor i snitt över året.
		Suggor i satellitbesättning och hur ofta insättning av nya suggor sker	0,33 DE. Vilket produktionssystem .... se ovan Utgå från antal suggor i snitt över året.
		Slaktsvin och antalet omgångar per år	0,10 DE Antal omgångar per år har betydelse för gödselmängden, se handledningens <i>bilaga 9</i> , men inte för antal DE. För slaktsvin kan mellan 3,0 och 3,5 omgångar per år vara aktuellt.
		Värphöns	0,01 DE
		Livkycklingar och antalet omgångar per år	0,05 DE Jfr upplysning vid slaktsvin ovan
		Slaktkycklingar och antalet omgångar per år	0,05 DE Jfr upplysning vid slaktsvin ovan
		Hästar	1 DE
		Annat, djurslag och antal	Kalkoner: Djurenheter beräknas som höns
		Annat, djurslag och antal Djur räknade efter antal platser	Markera här för att komma ihåg hur räkning av antal djur ovan gjorts. Obs : Svin och fjäderfä ska alltid räknas efter antal platser
		Djur räknat efter antal djur vid inspektionstillfället	
		Djur räknat på årsgenomsnitt av antal djur	

Nr	TV ÅA etc	Fråga	Förklaringar/upplysningar
2h		SUMMA DJURENHETER	Ange summa djurenheter här, utifrån de uppgifter som fyllts i om antal djur ovan. Vad som är en djurenhet (DE) framgår av bilagan till FMH . Se under Verksamheter, Jordbruk i början av förordningens bilaga. För de vanligast förekommande djurslagen framgår det av uppgifterna ovan vad som är en djurenhet.
2i		Anmälningspliktig verksamhet	Anmälningspliktig (C-verksamhet) enligt FMH om den i genomsnitt under ett år håller: <u>Fjäderfä och svin</u> Mer än 100 djurenheter men -mindre än 40 000 platser för fjäderfä - mindre än 2000 platser för slaktsvin, tyngre än 30 kg, avsedda för produktion (som slaktsvin räknas även obetäckta gyltor) -mindre än 750 platser för suggor - antalet platser för fjäderfä, suggor och slaktsvin tillsammans understiger 200 djurenheter <u>Övrig djurhållning</u> Mer än 100 djurenheter men högst 400 djurenheter (Djurenheter, se under djurhållning ovan)
	TV ÅA	Om ja, är den anmäld	Kontrollera om MN handlagt anmälan och vilka eventuella förelägganden som då beslutats. Se vidare fråga 3k nedan. Är verksamheten anmälningspliktig och inte anmäld, ska tillses att anmälan görs.
2j		Tillståndspliktig	Se nästa rad
			Tillståndspliktig (B-verksamhet) enligt FMH om verksamheten har: - mer än 40 000 platser för fjäderfän, - mer än 2 000 platser för slaktsvin, tyngre än 30 kg, avsedda för produktion (som slaktsvin räknas även obetäckta gyltor), - mer än 750 platser för suggor (som suggor räknas även betäckta gyltor) -så många platser för fjäderfä, slaktsvin eller suggor att platserna tillsammans överstiger 200 djurenheter. (Denna punkt kan ofta vara tillämplig då man bedriver integrerad svinproduktion) - eller annan djurhållande verksamhet med mer än 400 djurenheter (Djurenheter, se under djurhållning vid fråga 2h ovan)
	TV ÅA	Om ja, finns tillstånd	Kontrollera om Lst lämnat tillstånd med villkor för verksamheten (kopia på tillståndet ska finnas hos MN). Se vidare fråga 3j nedan. Är verksamheten tillståndspliktig och inte har ansökt om tillstånd, ska tillses att ansökan görs.
	ÅA	Följs villkoren i tillståndet?	

Nr	TV ÅA etc	Fråga	Förklaringar/upplysningar
2k		IPPC-anläggning (kan endast gälla fjäderfä och svin)	Se nästa rad
			<p>Genom EG-bestämmelser klassas vissa verksamheter som IPPC-anläggningar vilka omfattas av särskilda miljöskyddskrav. Trots de svenska kraven i miljöbalken har en särskild förordning införts för att säkerställa att IPPC-kraven klaras. Det gäller endast anläggningar som är tillståndsprövade enligt miljöskyddslagen, d.v.s. tillstånd som är beslutade före 2000 men det kan även finnas ett fåtal beslut från 2000.</p> <p>Med IPPC-anläggning menas alltså att verksamheten omfattas av förordning (2004:989) om översyn av vissa miljöfarliga verksamheter. Av bilagan till förordningen framgår att följande djurhållande verksamheter omfattas (detta är samma storleksgränser som gäller för tillståndsplikt för fjäderfä och svin):</p> <ul style="list-style-type: none"> a) mer än 40 000 platser för fjäderfän, b) mer än 2 000 platser för slaktsvin, tyngre än 30 kg, avsedda för produktion (som slaktsvin räknas även obetäckta gyltor), c) mer än 750 platser för suggor (som suggor räknas även betäckta gyltor), eller d) så många platser för fjäderfä, slaktsvin eller suggor att platserna tillsammans överstiger 200 djurenheter. (Denna punkt kan ofta vara tillämplig då man bedriver integrerad svinproduktion) <p>Det ska finnas ett föreläggande som meddelats av tillsynsmyndigheten för djurhållare (IPPC-anläggning) som har tillståndsbeslut enligt miljöskyddslagen för att säkerställa att EG-bestämmelser uppfylls. Det bör kontrolleras om verksamhetsutövaren uppfyller det som står i föreläggandet.</p>
		Om ja, bedömning	Här anges om verksamheten är bedömd av tillsynsmyndigheten och vilka eventuella beslut som tagits eller övervägts.
II KONTROLLPUNKTER SOM GÄLLER (kan gälla) ALLA SLAGS GÅRDAR			
3	Egenkontroll		
	<p>För B- och C-verksamheter finns vissa formella krav på dokumentation m.m. enligt FVE. Men även U-verksamheter ska ha någon slags egenkontroll, det följer både av hänsynsreglerna (speciellt kunskapskravet) i 2 kap. MB, och av 26 kap 19 § MB.</p> <p>Till egenkontrollen kan också räknas att B-verksamheter ska lämna miljörapport. Den senaste rapporten bör vara kontrollerad innan inspektionen. Miljörapport finns därför inte med i denna checklista. MSA gäller vid försenad miljörapport (punkt 2.2.1 i bilagan till FMSA)</p> <p>Till egenkontroll hör också vissa frågor enligt särskilda bestämmelser som gäller oavsett om det är en B-, C- eller U-verksamhet. Exempelvis:</p> <ul style="list-style-type: none"> - se till att cisterner kontrolleras återkommande av ackrediterat kontrollorgan - kontrollera kylmedieanläggningar med köldmediemängd över 3 kg enligt bestämmelserna om CFC med mera - föra sprutjournal vid användning av bekämpningsmedel. <p>Sådana kontroller eller dokumentation har i checklistan tagits upp i respektive avsnitt, och inte under detta avsnitt om egenkontroll. De bör dock finnas med i inspektörens bakhuvud vid en bedömning av egenkontrollen.</p>		

Nr	TV ÅA etc	Fråga	Förklaringar/upplysningar
3a		Känner alls till begreppet egenkontroll	Notera vad som framkommer.
3b		Är egenkontrollen dokumenterad	<p>En inledande fråga som syftar på om det finns någon systematisk dokumentation av egenkontrollen eller något samlat dokument som styrker den.</p> <p>Tänk på att det ändå kan finnas en del egenkontroll "i huvudet" d.v.s. VU kan ha mycket kunskaper om verksamheten och dess miljöfarlighet, och i mindre U-verksamheter, deltids- eller fritidsjordbruk, kan det vid en bedömning visa sig vara tillräckligt.</p>
3c		Deltar man i något certifierings-, rådgivnings eller kvalitetsprogram? Ange i så fall vilket.	<p>Till exempel <i>IP (=Integrerad produktion) Lantbruk</i>, IP Sigill, KRAV, HIR (Hushållningssällskapens individuella rådgivning) eller Greppa Näringen.</p> <p>Deltagande innebär i allmänhet också att man i flera avseenden bör ha en bra egenkontroll.</p>
3d		Används LRFs Miljöhusesyn	<p>Dess checklista och åtgärdsplan är ett bra exempel på en relativt enkel, systematisk, och dokumenterad egenkontroll.</p> <p>LRF:s Miljöhusesyn är ett bra stöd för lantbrukare att genomföra en utförlig och systematisk egenkontroll inom ett flertal lagstiftningsområden, samt även inte direkt lagreglerade kontroller.</p> <p>LRF:s Miljöhusesyn är troligtvis det bästa egenkontrollstödet just nu för mindre och medelstora heltidsjordbruk. Den kan dock vara för omfattande för deltidsjordbruk eller mycket små jordbruk och hästgårdar.</p> <p>Observera att f.d. <i>LRF:s Hästhusesyn</i> numera ingår i Miljöhusesynen.</p> <p>Om det passar kan det vara lämpligt att vid inspektionen gå igenom Miljöhusesynens checklista tillsammans, alternativt fråga vilka brister som VU noterat i checklistan/åtgärdsplanen och följa upp dem på lämpligt sätt.</p>
		Eventuellt annat stöd för egenkontrollen	<p>Ange här vilket stöd som används.</p> <p>För företag över 100 DE säljer Hushållningssällskapet Väst ett speciellt Egenkontrollpaket. Även LRF och andra konsulter kan erbjuda egenkontrollpaket för större lantbruksföretag.</p>

Nr	TV ÅA etc	Fråga	Förklaringar/upplysningar
3e		Kan egenkontrollen i stort bedömas som godtagbar i omfattning och utförande i förhållande till verksamheten	<p>Det kan ibland vara svårt att göra denna bedömning, eftersom kraven måste anpassas till verksamhetens omfattning/komplexitet och om det är en U-, C- eller B-verksamhet. Man bör ändå försöka göra en bedömning.</p> <p>Egenkontroll är ännu för flertalet deltidjordbruk, mycket små jordbruk eller hästgårdar (U-verksamheter) en ny företeelse och Miljöhousesyn kan i vissa fall vara för omfattande. Efter inspektionen kan egenkontroll förhoppningsvis vara under införande i någon form.</p> <p>För något större eller medelstora jordbruk är troligtvis LRFs Miljöhousesyn det bästa egenkontrollstödet. Fylls dess checklista och åtgärdsplan i årligen bör det vara tillräckligt.</p> <p>För företag över 100 DE bör Miljöhousesyn eller annan dokumenterad egenkontroll av ungefär samma omfattning användas.</p>
3f	MSA	Om B- eller C-anläggning, klaras följande: Finns dokumenterad fördelning av det organisatoriska ansvaret när det gäller miljön?	4 § FVE MSA avser B-anläggningar
3g	MSA	Dokumenterade rutiner för kontroll av utrustning	Se nästa rad

Nr	TV ÅA etc	Fråga	Förklaringar/upplysningar
		<p>Krav enligt 5 § FVE: ”5 § Verksamhetsutövaren skall ha rutiner för att fortlöpande kontrollera att utrustning m.m. för drift och kontroll hålls i gott skick, för att förebygga olägenheter för människors hälsa och miljön. Det som föreskrivs i första stycket skall dokumenteras.” Saknas detta gäller för B-verksamhet gäller MSA 10 000 kr, enligt punkt 2.3.2 i bilagan till FMSA.</p> <p>Vad kan detta innebära på ett lantbruk?</p> <p>Här är några exempel som specifikt gäller djurhållande gårdar: - Kontrollera/tillse att gödselanläggningar inte läcker - Kontrollera/tillse att ensilageanläggning inte läcker pressaft till omgivningen - Kontrollera/tillse att gödselspridningsutrustning är i gott skick/underhålls</p> <p>Exempel som gäller kemisk bekämpning. Då bekämpning inte i sig avgör om det är en B- eller C-verksamhet – det gör endast djurhållningen - kan det vara tveksamt att räkna in det som grund för miljöstraffavgift. - Kontrollera att bekämpningsmedelsspruta är i gott skick - Kontrollera att plats för sprutans påfyllning/rengöring är lämpligt placerad och i gott skick - Kontrollera förråd för bekämpningsmedel</p> <p>Ytterligare exempel på vad som bör kontrolleras med avseende på underhåll och risk för utsläpp, läckage m.m. Men inte heller dessa saker gäller specifikt för djurhållande gårdar (men de flesta torde förekomma på alla gårdar): - Cisterner för diesel och eldningsolja - Förvaring av andra kemikalier än bekämpningsmedel - Förvaring av farligt avfall. - Traktorer och andra jordbruksmaskiner - Eventuella kylanläggningar</p> <p>Ytterligare anläggningar med mera kan behöva ingå, beroende på vad som finns på gården.</p>	
3h		Dokumenterade undersökningar/bedömningar av risker	Vi har inte hittat någon närmare vägledning om risker i jordbruk i de hjälpmedel för egenkontrollen som vi angett ovan under 3d. Men det bör bland annat kunna handla om fel-funktion/missgrepp rörande sådan utrustning m.m. som nämns här närmast ovan under 3g.
3i		Vet att tillsynsmyndigheten ska underrättas vid driftstörning, utsläpp etc	För försummelse att underrätta tillsynsmyndigheten gäller inte längre MSA, men det är naturligtvis viktigt att VU känner till att det är krav på att tillsynsmyndigheten ska underrättas om exempelvis en gödselbrunn springer läck.
3j		Om tillståndsprövat, känner till villkoren för verksamheten och iakttar dem? Om brist, beskriv	Kontrollera alltså både att man har tillgång till beslutet och dess villkor, samt hur dessa villkor klaras. (Villkoren kan omfatta sådant som tas upp i andra punkter i checklistan).

Nr	TV ÅA etc	Fråga	Förklaringar/upplysningar
3k		Om anmält, känner till miljömyndens beslut med anledning av anmälan, och iakttar de eventuella föreläggandena i beslutet Om brist, beskriv	Kontrollera alltså både att man har tillgång till nämndens beslutet och de förelägganden om försiktighetsåtgärder som det kan innefatta, och hur dessa förelägganden efterlevts. (Föreläggandena kan omfatta sådant som tas upp i andra punkter i checklistan).
3l	MSA	Kemikalieförteckning	Se nästa rad Saknas förteckning gäller för B-verksamhet MSA 25 000 kronor enligt punkt 2.3.3 i bilagan till FMSA . Kravet i 7 § FVE gäller bara B- och C-verksamheter. En gård som inte är B eller C men använder bekämpningsmedel eller andra kemiska produkter såsom oljor, lösningsmedel, färger med mera skulle därmed inte behöva ha en förteckning. Det behöver de dock ha ändå, men enligt arbetsmiljölagstiftningen, som också kräver att säkerhetsdatablad ska finnas. Bestämmelser finns i Arbetsmiljöverkets föreskrifter AFS 2000:4 , Kemiska arbetsmiljörisker. Se 38 – 39 §§ (i 39 § används den äldre termen varuinformationsblad i stället för säkerhetsdatablad, men det är samma sak). Förteckningen enligt 7 § FVE ska innehålla uppgifter om 1. Produkten eller organismens namn, 2. Omfattning och användning av produkten eller organismen, 3. Information om produktens eller organismens hälso- och miljöskadlighet, samt 4. Produktens eller organismens klassificering med avseende på hälso- eller miljöfarlighet. I praktiken behöver man inte skriva upp allt detta i förteckningen, om man väljer att ha en (aktuell) samling säkerhetsdatablad med en innehållsförteckning. För mer vägledning, se Naturvårdsverkets handbok 2001:3 Egenkontroll - en fortlöpande process (avsnitt 2.9.7 sid 51 – 54)
4	Bekämpningsmedel		
			Se handledningens <i>bilaga 10</i> för en orientering om bekämpningsmedel och reglerna om dessa. Ett alternativ/komplement till följande frågor kan vara att använda checklistan till <i>Kemikalier i jordbruket</i> , nationell tillsynskampanj 2011 samordnad av KemI, med tillhörande vägledningar m.m. Detta material finns på KemIs extranät.
4a		Bekämpningsmedel används	Svaret bör kunna bli entydigt. (Ja/Nej)
4b	TV	Endast i Sverige godkända medel	Sök i Bekämpningsmedelsregistret , (www.kemi.se), Kemikalieinspektionens lista över godkända/utgångna preparat. OBS! Utgå från preparatets registreringsnummer ej preparatnamnet för att vara säker på att rätt preparat identifierats.

Nr	TV ÅA etc	Fråga	Förklaringar/upplysningar
4c	TV	Endast till de grödor och i de doser som märkningen anger	<p>Märkningen = etiketten, märkningssedeln eller bipacksedeln ger information om preparatets användningsområde.</p> <p>Annan användning kan dock vara tillåten genom ”Off-label”-registrering som framförallt förekommer inom trädgårdsnäringen, då det blir för dyrt att registrera preparat för alltför små kulturer. ”Off-label”registrering innebär:</p> <ul style="list-style-type: none"> att Kemikalieinspektionen beslutar om ett utvidgat användningsområde för ett preparat (t.ex. ytterligare gröda/grödor/kulturer.) och att det utvidgade användningsområdet inte finns med på etiketten. <p>Giltighetstiden för ”Off-label” registreringen varierar från att omfatta en viss tidsperiod till registreringstiden för det aktuella preparatet. Uppgifter om off-label fås i Bekämpningsmedelsregistret. Klicka Bekämpningsmedel – Bekämpningsmedelsregistret. Använd sökval ”dispenser” nere t.h. i skärmbilden.</p>
4d		Sprider själv klass 1- eller 2-medel	Ja/Nej eller Ej aktuellt
	TV MSA	Har behörighet för detta	Se nästa rad
			<p>Krav på behörighet finns i 44–46 §§ förordningen (2006:1010) om växtskyddsmedel respektive 46 och 47 §§ förordningen (2000:338) om biocidprodukter</p> <p>För spridning utan behörighet gäller MSA med 10 000 kronor för klass 1.medel och 5 000 kr för klass 2-medel enligt punkterna 6.5.1 och 6.5.2 i bilagan till FMSA.</p> <p>Om VU har utfört bekämpningen kan man be denne visa upp tillståndet/kunskapsbeviset. ”Behörighet” innebär tillstånd att använda bekämpningsmedel klass 1L eller kunskapsbevis för att använda bekämpningsmedel klass 2L.</p>
4e		Anlitar annan för spridning	Ja/Nej eller Ej aktuellt
		Om annan anlitas, ange vem	Ange namn, adress, telefon.
	TV MSA	Har behörighet för detta	<p>Se Har behörighet för detta under 4d ovan</p> <p>Kontrollera ID-numret och giltighetstiden för sprutförarens kunskapsbevis/tillstånd på plats eller kontakta länsstyrelsen i Skara för aktuell information om ID-nummer och giltighetstid.</p>

Nr	TV ÅA etc	Fråga	Förklaringar/upplysningar
4f	TV	Spridning inom vattenskyddsområde, tillstånd	Tillstånd av kommunens miljönämnd krävs enligt 14 § Naturvårdsverks föreskrifter om spridning av kemiska bekämpningsmedel (SNFS 1997:2). Vägledning för bedömningar i sådana fall finns i Miljösamverkan Västra Götalands Vattenskyddsområden - fastställande och tillsyn , och kompletterande lathundar varav en avser bekämpningsmedel (uppdaterad handledning samt lathundar publicerade våren 2011)
4g	TV	Förs sprutjournal (dokumenteras spridning)	<p>Den som sprider bekämpningsmedel klass 1 eller 2 utomhus ska föra anteckningar vid alla spridningstillfällen (9 § SNFS 1997:2). Av dokumentationen ska framgå:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vilket medel och vilken dos som använts samt tidpunkt och plats för spridningen. • Temperatur och vindförhållanden. • Vilka skyddsavstånd som hållits till omgivningen. • Vilka försiktighetsmått som iakttagits till skydd mot miljöpåverkan vid påfyllning och rengöring av utrustningen. <p>Mall för och exempel på ifylld sprutjournal finns här på Länsstyrelsens webbplats</p> <p>Dokumentationen ska sparas i 3 år och ska kunna visas upp för tillsynsmyndighet.</p> <p>Lejer man ut spridningen är man själv inte skyldig att ha en kopia av sprutjournalen – men rekommendationen är att man har det.</p> <p>Ty: Det är visserligen den som sprutar som har ansvar för sprutjournal, behörighet, etc. Men bonden (om han lejer ut spridningen) har enligt tvärvillkoren ansvar för att det går till på rätt sätt på sin gård, och bör hålla sig underrättad samt förse sprutaren med uppgifter om vattentäkter och annat som det kan behöva hållas skyddsavstånd till.</p>
4h	TV	Förvaring godtagbar	Se nästa rad

Nr	TV ÅA etc	Fråga	Förklaringar/upplysningar
		<p>Växtskyddsmedel ska förvaras så att hälso- och miljörisker förebyggs. De ska förvaras svåråtkomligt för små barn och väl avskilda från produkter som är avsedda att ätas. Klass-1 medel ska dessutom förvaras så att obehöriga inte kan komma åt dem. Se 2 kap. 7-9 §§ KIFS 2008:2.</p> <p>Godtagbar förvaring utmärks i huvudsak av:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Inget avlopp, tätt golv och förhöjd tät tröskel eller motsvarande så att utrymmet är inval-lat. • Om mindre mängder förvaras kan större spill förhindras genom att förpackningarna förvaras i plastbaljor eller liknande. (En kasserad frysbox kan vara ett utmärkt alternativ) • Ventilerat utrymme • Frostfritt • Låst utrymme är krav om man förvarar mycket farliga eller livsfarliga, dödskallemärkta klass 1-medel. Rekommendationen är att förrådet ska vara låsbart oberoende av om det förvaras dödskallemärkta preparat i förrådet eller ej. • Bara originalförpackningar • Ej livsmedel eller foder i samma utrymme. (T.ex. ingen förvaring i mjölkkrum) • Uppsugningsmaterial typ Fixol, jord eller sand bör finnas tillgängligt för att samla upp eventuellt spill. • Skyltning: Det är en rekommendation att skylta utvändigt, bland annat eftersom det är viktig information till räddningstjänsten i händelse av brand. Men ett visst motstånd mot det förekommer p.g.a. stöldrisk. Lagkrav på skyltning gäller bara inne i förrådet: <i>Enl. AFS: skylt inne i förrådet</i> med information ur arbetsmiljösynpunkt (Arbetsmiljöverkets föreskrifter (25 § AFS 2000:4). 	
4i		Påfyllning och rengöring av spruta godtagbar	<p>Viktigt med en bra påfyllnings- och rengöringsplats så att man inte riskerar påverkan på yt- eller grundvatten eller annan miljökada. Vid påfyllning och rengöring på en säker plats t.ex. platta med uppsamling eller biobädd rekommenderas ett skyddsavstånd på ca 15 m till brunnar och vattendrag, alt. ca 30 m vid påfyllning och rengöring på biologiskt aktiv mark.</p> <p>Påfyllning och rengöring på grusplan är inte godtagbart, då den är genomsläpplig och inte bryter ner preparatet.</p>
4j		Funktionstestas sprutan	Se nästa rad

Nr	TV ÅA etc	Fråga	Förklaringar/upplysningar
			<p>Information om kommande regler enligt EU-direktiv: Medlemsstaterna ska senast den 14 december 2016 se till att åtminstone en kontroll av varje utrustning för spridning av bekämpningsmedel har genomförts. Efter denna tidsperiod får endast utrustning för spridning av bekämpningsmedel som har godkänts vid kontrollen vara i yrkesmässig användning. (Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/128/EG av den 21 oktober 2009). Kontroll ska ske minst var 5:e år fram till 2020 och därefter minst var tredje år. Detta ska vara införlivat i svensk rätt senast den 14 december 2011.</p> <p>Det finns nu (2011) inget lagkrav på funktionstest av sprutan. Hur ofta man bör funktionstesta sin spruta är framförallt beroende av hur stor areal man kör per år. En generell rekommendation är funktionstest av sprutan vartannat år för att man ska känna sig säker på sprutans funktion. Maskinstationer och andra som kör en stor areal bör testa sprutan årligen (en tumregel är att om man sprutar mer än 25 ha per meter sprutbom och år bör sprutan testas varje år).</p> <p>Målet med testet är att sprutan ska ge:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Säkert resultat • Säker arbetsmiljö • Minskade risker för yttre miljön <p>Funktionstestet har tre viktiga beståndsdelar:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Test av sprutan och dess funktioner • Reparation av enklare fel • Information och rådgivning till sprutföraren. <p>Funktionstestet innebär att man får bekräftat att sprutan fungerar på avsett sätt så att sprutresultatet blir som förväntat. Läckage från olika delar får inte förekomma. Funktionstestet har en viktig funktion både ur ekonomi- och miljösynpunkt.</p> <p>Funktionstestare utbildas av Jordbruksverket och information om godkända funktionstestare hittar man på Jordbruksverkets webbplats, www.jordbruksverket.se eller genom att kontakta länsstyrelsen. En spruta som klarar testet utan anmärkning förses normalt med ett kontrollmärke i orange färg med datum för testet och funktionstestarens namn.</p> <p>Granska kontrollmärke vid inspektionen.</p>
4k	TV MSA	Förs anteckningar om medel särskilt skadliga för pollinerande insekter	<p>Se nästa rad</p> <p>Vid yrkesmässig spridning av bekämpningsmedel som är särskilt skadliga för pollinerande insekter ska anteckningar enligt 3 § SJVFS 1999:94 föras om:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Grödans slag • Förekomst av blommande växter på den behandlade arealen, såväl gröda som annan vegetation (ogräs). <p>Om detta inte görs gäller MSA på 1000 kr enligt punkt 6.13.1 i bilagan till FMSA.</p> <p>Bekämpningsmedel som är särskilt skadligt för pollinerande insekter är märkt med ”Mycket giftigt för bin” eller ”Giftigt för bin” eller annan text som anger att medlet är särskilt skadligt för pollinerande insekter.</p> <p>Kolumn för bifarliga preparat ska finnas förtryckt i sprutjournalen.</p>
5	Farligt avfall		
	Exempel på olika slags farligt avfall att uppmärksamma är spillolja, batterier, lysrör, lösningsmedel, bekämpningsmedelsrester		

Nr	TV ÅA etc	Fråga	Förklaringar/upplysningar
5a		Transporterar VU själv farligt avfall från verksamheten.	Som framgår nedan får farligt avfall (FA) under vissa villkor transporteras av VU (jordbrukaren) själv. Observera att FA som hör till verksamheten inte får transporteras som privat hushållsavfall, vilket alla privatpersoner får köra till miljöstation eller motsvarande. Exempelvis är lysrör från bostadens kök hushållsavfall, medan lysrör från ladugården är FA från verksamheten.
		Har anmält till Länsstyrelsen alternativt sökt tillstånd till att man transporterar själv	Tillståndspliktiga transporter är ovanligt i jordbruket. Se nästa rad
			<p>Enligt 27, 34 §§ avfallsförordning (2001:1063) krävs anmälan till länsstyrelsen för transport av eget farligt avfall i högst dessa mängder:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. 2 fat (400 liter) oljeavfall per år, 2. 1 fat (200 liter) lösningsmedelsavfall per år, 3. 1 fat (200 liter) färg- eller lackavfall per år, 4. 300 hela lysrör eller andra ljuskällor per transport, 5. 300 kilogram använt köldmedium per transport, 6. 300 kilogram avfall av elektriska och elektroniska produkter per transport, eller 7. sammanlagt 100 kilogram övrigt farligt avfall per år. <p>Om VU överskrider mängden för någon punkt krävs ett tillstånd från länsstyrelsen 26, 27 §§ avfallsförordning (2001:1063).</p> <p>Enligt 28 § samma förordning krävs heller inte tillstånd för att transportera</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. avfall som innehåller farliga jordbrukskemikalier (avfallstyp 02 01 08* i bilaga 2 till förordningen), (övriga punkter återges inte här då de ej rör jordbruk). Med farliga jordbrukskemikalier kan avses gödselämnen, betat utsäde och myrsyra som kasserats. Men inte bekämpningsmedel eller oljeavfall som har andra koder i bilagan till förordningen. <p>Tillstånd krävs dock alltid för avfall med PCB, kvicksilver (med undantag för hela lysrör eller andra ljuskällor), cyanid eller kadmium.</p> <p>Transport av eget farligt avfall som enligt ovan inte kräver tillstånd kräver alltså anmälan till Länsstyrelsen (34 § avfallsförordningen). Anmälan ska förnyas vart femte år. Anmälningsblankett finns på Länsstyrelsens webbplats http://www.lansstyrelsen.se/vastragotaland/Sv/blanketter/Pages/default.aspx . Anmälan kostar 250 kr (2011).</p>
5b		Anlitar annan för transport av farligt avfall Om ja, vem	Företagets namn bör noteras för att man vid behov ska kunna kontrollera om detta har tillstånd för sin verksamhet.
		Kontrollerar transportörens behörighet	VU har skyldighet enligt 39 § avfallsförordningen att kontrollera att transportören har rätt behörighet (gäller alla slags avfall).

Nr	TV ÅA etc	Fråga	Förklaringar/upplysningar
5c	MSA	Kontrollerar mottagarens tillstånd att hantera avfallet	Skyldighet enligt 39 § avfallsförordningen (gäller endast farligt avfall)
		Upprättar transportdokument	Transportdokument ska upprättas av avsändaren enligt 41 § avfallsförordningen. Dokumentet ska innehålla uppgift om avsändare, mottagare, transportör, avfallsslag och avfallsmängd samt undertecknas av avsändaren och vid mottagandet av mottagaren. Om transportdokument inte upprättas gäller miljöstraffsavgift på 5000 kr enligt punkt 7.1.2 i bilagan till FMSA. Transportdokument krävs dock inte vid egen, icke tillståndspliktig transport enligt 5a ovan (avfallsjournal krävs ändå, se 5c).
		Antecknar uppgifter om (journalför) farligt avfall i verksamheten	Skyldighet enligt 43 § avfallsförordningen att föra anteckningar om 1. den mängd avfall som uppkommer årligen, 2. de slag av avfall som uppkommer i verksamheten, och 3. de anläggningar som olika slag av avfall transporteras till. Anteckningarna skall bevaras i minst fem år.
5d		Förvaring av farligt avfall	
		Tillfredsställande märkning av behållare	Inget uttryckligt lagkrav, men ändå en helt nödvändig förutsättning för en säker hantering att behållare är tydligt märkta med vilket avfallsslag de innehåller. Det bör alltid krävas.
		Tillfredsställande skydd mot läckage och spill	Samma krav som förvaring av kemikalier, se under 7k nedan. Spillolja är nog i allmänhet det farliga avfall som är vanligast och som man gärna bör ägna extra uppmärksamhet åt vid inspektionen. Sker förvaring av spillolja i cistern över 1 kbm gäller kraven för cisterner, se under 7a – 7g nedan.

Nr	TV ÅA etc	Fråga	Förklaringar/upplysningar
5e		Hanteras kanyler och läkemedelsrester tillfredsställande	<p>Kanyler räknas som ”stickande och skärande” avfall. Vilket innebär att de ska kapslas in innan de lämnas till mottagaren. Apoteket har en avfallslåda för verksamhetsrester, t.ex. läkemedelsrester, använda kanyler och skalpeller. Man kan även förvara dem i en burk som sedan försluts väl (t.ex. gjuts in i gips).</p> <p>Om man kan befara att använda kanyler innebär fara för smitta ska de behandlas som farligt avfall. Hantering och förvaring av kanyler och läkemedelsrester ska vara sådant att livsmedel inte förorenas eller djur kan få i sig läkemedel av misstag. Du måste själv kontrollera vad som gäller vid hantering av kanyler i din kommun.</p>
6	Annat avfall		
6a	ÅA	Hanteras ensilageplast (och liknande) tillfredsställande	<p>Uppmärksamma lagringen och framförallt omhändertagandet.</p> <p>Genom Svensk Ensilageplast Retur AB finns en form av frivilligt producentansvar, så att VU enkelt kan bli av med ensilageplasten på ett godtagbart sätt. Information om lokala återvinningsföretag finns på deras webbplats www.svepretur.se. Bränning eller annat eget omhändertagande är inte tillåtet.</p> <p>ÅA avser eldning av avfall.</p>
6b		Hanteras animaliska biprodukter (kadaver och stallgödsel) tillfredsställande?	<p>Omhändertagande av djurkadaver och stallgödsel regleras i lagstiftningen om foder och animaliska biprodukter. Med få undantag måste alla kadaver gå till destruktion i av Jordbruksverket godkänd anläggning.</p> <p>TRANSPORT</p> <p>Djurkadaver och gödsel får transporteras utan anmälan oavsett mängd, såvida det inte är gödsel som transporteras till annan användning än för spridning på åkermark, t.ex. till biogasanläggning eller jordtillverkare.</p> <p>Om det transporteras till annan användning krävs handelsdokument enligt EU:s förordning om animaliska biprodukter. Se vidare information på Jordbruksverkets webbplats här och här.</p> <p>JOURNALFÖRING</p> <p>Om VU lämnar bort eller tar emot gödsel till/från någon annan VU ska journalföring ske eftersom gödsel då klassas som ett avfall. Både bortföraren och mottagaren ska journalföra enligt 13 och 14 §§ SJVFS 2004:62 (se nedan fråga 14a).</p>

Nr	TV ÅA etc	Fråga	Förklaringar/upplysningar
6c		Hanteras annat organiskt avfall tillfredsställande?	Foderavfall (hö/ensilagerester/balar och dyl) ska normalt hanteras som gödsel och inte brännas eller grävas ned
6d		Hanteras annat avfall tillfredsställande?	Se nästa rad
<p>Annat avfall som t.ex. förpackningar (SFS 2006:1273), returpapper (SFS 1994:1205), batterier (SFS 2008:834), glödlampor och belysningsarmaturer (SFS 2000:208) och elektriska och elektroniska produkter (SFS 2005:209) ska sorteras och återvinnas enligt avfallsförordningen.</p> <p>TRANSPORT Man får utan anmälan transportera upp till 50 ton eller 250 kbm per år annat avfall som uppkommit i den egna verksamheten. Därutöver krävs enligt 37 § avfallsförordningen anmälan till Länsstyrelsen.</p> <p>ELDNING Det är förbjudet att elda all slag avfall förutom trädgårdsavfall. Att elda avfall är ett brott och ska åtalsanmälas. Erfarenheten visar att för att inte åtalet ska läggas ner krävs noggrann dokumentation såsom askprov.</p> <p>SKROT Kan vara ”annat avfall” om avsikten är att omhänderta det eller slutligen återvinna det. Finns det stora mängder på gården kan det vara lämpligt att ta upp saken, informera om det och eventuellt om skrotkampanjer (se vidare www.lantbruksskrot.nu och www.skrotbil.nu). Mycket skrot på gården kan gränsa till begreppet nedskräpning.</p>			
7	Cisterner och kemikalier		
<p>För mer utförlig information om cisterner – se Cistern tillsynshandledning, Miljösamverkan Västra Götaland oktober 2003 som dock är i behov av uppdatering vad gäller regler. (planeras 2011).</p> <p>Regler om cisterner finns i Naturvårdsverkets föreskrifter om skydd mot mark- och vattenförorening vid lagring av brandfarliga vätskor (NFS 2003:24).</p> <p>Observera att Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) har föreskrifter (SÄIFS 1997:9) som parallellt – avseende brand- och explosionsrisk - reglerar liknande cisternskydd. Det gäller delvis andra cisternstorlekar och/eller vätskor men i vissa avseenden är föreskrifterna överlappande. Orientering om det ges i den nämnda Cistern tillsynshandledning. Cisterner med över 3 kbm diesel kräver tillstånd till förvaring av brandfarlig vara enligt dessa regler</p> <p>Tillsyn av det som omfattas av SÄIFS 1997:9 görs av räddningsnämnden, inte av miljönämnden. Krav kan, vid behov, ändå ställas med stöd av miljöbalkens hänsynsregler, även om förvaringen i vissa avseenden omfattas av specialregler enligt annan lagstiftning såsom SÄIFS 1997:9. Se även frågorna 7h och 7i som gäller cisterner för andra varor.</p> <p>Information om cisterner hos: Naturvårdsverket och hos MSB (med länk till SÄIFS 1997:9 och fler författningar)</p>			

Nr	TV ÅA etc	Fråga	Förklaringar/upplysningar
7a		Antal cisterner för diesel/eldningsolja eller spillolja och deras volymer (utom ev. oljecistern för bostad)	Se nästa rad
		<p>Visst kan man titta på oljecistern till bostaden också, men vi menar att tillsynen i detta sammanhang är inriktad på verksamheten (jordbruket) och inte på boendet.</p> <p>De vanligaste cisternerna att uppmärksamma på jordbruken är så kallade farmartankar för eldningsolja/diesel. Oftast av typen liggande cylinder.</p> <p>Uppmärksamma även</p> <ul style="list-style-type: none"> - De oljecisterner som bara ”står och skrotar” och inte är i bruk! De ska enligt NFS 2003:24 anmälas till tillsynsmyndigheten efter att de rengjorts och påfyllning omöjliggjorts. - Eventuell oljecistern till spannmålstorken - Eventuella cisterner med spillolja 	
7b	MSA	Samtliga har genomgått installations/revisionskontroll	Se nästa rad
		<p>Det är krav på installationskontroll och revisionskontroll enligt 8 kap. 3 och 4 §§ NFS NFS 2003:24. Installationskontroll ska utföras efter avslutad tillverkning och i samband med installation, medan revisionskontroll ska utföras när en anordning reparerats/ändrats, kan ha tagit skada, ska användas under väsentligt ändrade driftförhållanden eller har flyttats. Att inte se till att dessa kontroller görs medför miljöstraffavgift på 3000 kr enligt punkt 6.14.2 i bilagan till FMSA.</p>	
		Om nej, beskrivning	
7c	MSA	Samtliga har genomgått återkommande kontroll	Se nästa rad.
		<p>Det är krav på återkommande kontroll av cisterner över 1 kbm utförd av ackrediterat kontrollorgan. Kraven finns i 8 kap. 5 och 6 §§ NFS 2003:24. Kontrollintervallet är 3 – 12 år beroende på korrosionsskydd med mera. Vid utebliven kontroll gäller miljöstraffavgift på 2000 kr enligt punkt 6.14.3 i bilagan till FMSA.</p> <p>MSA gäller även enligt punkt 6.9.1 (inte informera skriftligen om att lagring sker).</p> <p>Observera att alla befintliga cisterner som omfattas av NFS 2003:24 - vilket är i stort sett alla cisterner som kan förväntas förekomma på ett jordbruk - skulle ha genomgått en första återkommande kontroll senast 1 juli 2006. Det kan fortfarande finnas cisterner som inte är kontrollerade.</p>	
		Om nej, beskrivning	
7d		Uppställning OK	Se nästa rad

Nr	TV ÅA etc	Fråga	Förklaringar/upplysningar
		<p>Detta handlar om möjlighet att samla upp spill, själva uppställningsplatsen, påkörnings-skydd, invallning m.fl. skyddsåtgärder.</p> <p>Utöver att krav på sekundärt skydd (= invallning eller dubbelmantling) gäller inom vatten-skyddsområde finns inga specificerade krav i föreskrifterna, utan det handlar om en avväg-ning med hjälp av miljöbalkens hänsynsregler.</p> <p>I Miljösamverkan Västra Götalands Cisterntillsynshandledning finns som bilaga 10 <i>Policy för krav på förvaring av kemikalier</i> som kan vara till stöd i bedömningen som ändå alltid måste göras i det enskilda fallet. (Cisterntillsynshandledningen är i behov av uppdatering vad gäller regler för cisterner)</p> <p>Se även några exempelbilder som finns på MVGs webbplats www.miljosamverkan.se/vgrtemplates/Page_42856.aspx</p> <p>Det är en bra förberedelse innan inspektionen att läsa igenom policyn, och att titta på dessa bilder (alla bilder rör dock inte förhållanden som kan förekomma på ett jordbruk).</p> <p>Några punkter som bör kunna betraktas som baskrav:</p> <p>(1) Cistern utomhus ska vara stadigt uppställd på en hårdgjord yta, alternativt yta som inte är bevuxen och inte mycket genomsläpplig, samt stå ”fri”, så att den kan inspekteras runt om och inte i kontakt med vegetation. (2) Dieselcistern ska ha påkörningsskydd på den sida/de sidor tankning av fordon sker eller fordon i övrigt kan förväntas köra (skydd = sten, betong-sugga/klump, kraftigt räcke av stolpvirke. Höjd minst ca 3 dm). (3) Spillskydd bör finnas vid pumphandtag m.m. där dropp kan förekomma. (4) Invallning (inklusive tak) av cistern kan behövas om uppställningen eller omständigheter kräver det – se vidare fråga 7e. (5) Vid ci-sterner inomhus får inte öppen avloppsbrunn finnas i lokalen.</p> <p>De nämnda frågorna är sådant som inte granskas närmare av det ackrediterade kontrollorga-net vid den återkommande kontrollen. De bör därför uppmärksammas vid miljökontorets inspektion.</p>	
7e		<p style="text-align: center;">Om nej, beskrivning</p> <p>Känslig placering nära vat-tentäkt, vattendrag etc?</p> <p style="text-align: center;">Om ja, beskrivning</p>	<p>Måste bedömas från fall till fall och beror av marklutning, markbeskaffenhet, avstånd med mera. Kan ett utsläpp/läckage snabbt nå brunnen, bäcken etc? Det är frågan som ska ställas.</p>
		<p style="text-align: center;">Finns invall-ning/dubbelmantling</p>	<p>Detta är ett rimligt försiktighetsmått vid känslig placering/särskilda risker. Vid nyanskaffning av cistern bör rådet alltid vara invallning. Det finns på markanden cisterner som är hopbyggda med en invallning som en enhet.</p> <p>Den nämnda policyn rekommenderar också in-vallning av befintliga cisterner över 5 kbm, oav-sett placering.</p>

Nr	TV ÅA etc	Fråga	Förklaringar/upplysningar
7f		Utrustning: Överfyllnings- skydd, skylt/märkning, tankningsmunstycke, slangar m.m. OK	<p>För flera av dessa utrustningsdetaljer gäller särskilda krav enligt föreskrifterna (NFS 2003:24 respektive SÄIFS 1997:9). Ska finnas:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Överfyllningsskydd - Skylt med märkning av cisternen - Vätskenivån ska kunna avläsas eller pejlas <p>Ovanstående hör till det som kontrolleras vid den återkommande besiktningen som utförs av ackrediterat kontrollorgan. Det ska därför inte behöva granskas närmare vid miljökontorets inspektion.</p> <p>Rekommendationer enligt policyn (se 7d) är:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Upphängningsanordning för tankningshandtag - Slangbrottsventil på slang till pumphandtag <p>Att tankningsmunstycke och slangar verkar vara i gott skick och inte lätt kan rivas ner kan översiktligt kontrolleras vid inspektionen. Kontrollorganet ägnar inte mycket uppsikt åt det.</p>
7g		<p style="text-align: center;">Om nej, beskrivning</p> <p>Finns någon cistern inom skyddsområde för vattentäkt</p>	<p>I NFS 2003:24 finns speciella bestämmelser som gäller för cisterner inom vattenskyddsområde vad gäller kontrollintervall och skydd. Kontrollbesiktning kan ha uppmärksammat det.</p> <p>Det kan även finnas särskilda krav enligt bestämmelserna som gäller för vattenskyddsområdet i fråga. Ta alltid reda på vilka dessa bestämmelser är innan inspektionen. Är de strängare än NFS 2003:24 så är det de kraven som gäller!</p>
7h		<p style="text-align: center;">Om ja, invallning eller motsvarande skydd</p> <p>Finns cisterner för RME (och eventuella andra bio-bränslen).</p> <p style="text-align: center;">Om ja, vad och cisternstorlek</p> <p>Kan bedömas säker</p>	<p>Invallning eller dubbelmantling krävs enligt NFS NFS 2003:24.</p> <p>RME klassas inte som brandfarlig vara, och omfattas inte av anmälningsplikt eller krav på kontroll av cisterner</p>
		Om nej, beskrivning	

Nr	TV ÅA etc	Fråga	Förklaringar/upplysningar
7i		Finns cisterner för andra vätskor, t.ex. ammoniak	<p>Cisterner med ammoniak som används för gödsling förekommer.</p> <p>Cisterner för icke brandfarliga varor omfattas inte av NFS 2003:24 eller SÄIFS 1997:9. Men för cisterner som kan räknas som tryckkärl (ammoniakbehållare hör dit) har Arbetsmiljöverket regler för besiktning och fortlöpande tillsyn (egenkontroll).</p> <p>Detta är inte miljökontorets sak att följa upp utan Arbetsmiljöverkets. Man bör ändå ställa frågan vilken kontroll de genomgått. Det är oftast även ett miljö- och hälsoskyddsintresse att läckage inte kan ske, och därför är det motiverat att miljöinspektören gör en viss granskning. Krav kan, vid behov, ställas med stöd av miljöbalkens hänsynsregler även om förvaringen i vissa avseenden omfattas av specialregler enligt annan lagstiftning.</p> <p>Rådgör dock med Arbetsmiljöverket Göteborgs distrikt tel 010-730 90 00 innan krav ställs. I allmänhet är det nog tillräckligt med de krav de ställer.</p>
		Om ja, vad och cisternstorlek	
		Har genomgått kontroll	Fråga om återkommande kontroll gjorts. Det bör innehavaren alltid kunna svara på.
		Kan bedömas säker	
		Om nej, beskrivning	
7j		Förvaring av icke flytande handelsgödsel OK	Brister kan främst avse kasserade eller överblivna partier/pallar/säckar som lagras utomhus och som läcker/kan förväntas läcka till omgivande mark. I allmänhet lär man vara mån om att förvara handelsgödseln så att den inte förstörs eftersom den är mycket dyr.
		Om nej, beskrivning	

Nr	TV ÅA etc	Fråga	Förklaringar/upplysningar
7k	TV	Förvaring av övriga kemikalier (färg, lösningsmedel, rengöringsmedel, smörjolja etc.) OK	<p>Förvaringen bör inspekteras. Smörj- och hydraulolja brukar vara de största "övriga kemikalierna". Det finns inga detaljerade bestämmelser på området, men som grundregel bör alla kemikalier lagras ordnat under tak och med ett tätt golv under, helst invallat i form av förhöjd tät tröskel eller liknande. Uppmärksamma även golvbrunnar (se 8a). Läs mer i Policy för krav på förvaring av kemikalier (se 7d). Bra exempel på skyddsåtgärder och utrustning finns också i Kemikaliehandboken – en handbok i kemikaliehantering (framtagen av Kemikalier i Östergötland). Jordbruk med större gårdsverkstad eller annars mer omfattande kemikaliehantering bör rekommenderas att skaffa denna.</p> <p>Ingen förvaring i utrymmen för foder eller livsmedel, till exempel mjölkkrum.</p> <p>Hantering av kemikalierna som avfall: Behandlas under 5. Farligt avfall. Kemiska bekämpningsmedel behandlas under 4 Kemisk bekämpning.</p>
Om nej, beskrivning			
8	Gårdsverkstad, maskinhall, mjölkkrum m.fl. tekniska installationer		
8a		Finns gårdsverkstad/maskinhall	Gårdsverkstad / varm maskinhall är normalt en isolerad lokal med betonggolv eller liknande, med el, belysning och eventuellt med uppvärmning, vatten och avlopp, där man regelbundet sköter traktorer och maskiner med permanenta verktyg och verkstadsutrustning. Har man traktorer och maskiner uppställda i ett öppet lider, lada eller liknande utan särskilda anordningar är det endast en kall hall / maskinhall. ej avsedd att användas som verkstad.
		Om ja, med avlopp	Öppna golvavlopp bör inte finnas. Finns det bör golvbrunnar pluggas. Det är miljömässigt mycket bättre att torka upp ev. oljespill och liknande, än att försöka ta hand om det i oljeavskiljare eller andra avloppsanordningar. Finns ändå oljeavskiljare behövs rutiner för kontroll och skötsel och tömningslarm.

Nr	TV ÅA etc	Fråga	Förklaringar/upplysningar
		<p>Avloppet godtagbart</p> <p>Om nej, brister</p>	<p>Om avlopp ändå finns, av något skäl, så måste erforderlig rening finnas. Detta får bedömas från fall till fall, men det är nog oftast svårt att hitta en lämplig/ekonomiskt rimlig reningsanordning. Golvbrunnar önskas ibland för att ta hand om smältande snö från maskiner. Med lämpligt utformad entré bör smältvattnet kunna rakas över en mjuk förhöjd tröskel och golvbrunnar ändå undvaras. Alternativ kan vara avstängningsbara golvbrunnar/golvbrunnar med täta lock som bara öppnas vid behov.</p>
8b		Ev. annan verksamhet i verkstad/maskinhall	<p>Kemikalieförvaring i maskinhallen tas upp ovan under 7k.</p> <p>Det kan förekomma t.ex. mer regelrätt avfettning av maskindelar, blästring, måleri eller annat som kan innebära risk för utsläpp eller uppkomst av farligt avfall. Normal reparationsvetsning omfattas inte av det som kan behöva granskas. Brister och åtgärder får bedömas från fall till fall.</p>
8c		Var och hur sker tvätt av maskiner och fordon	<p>Avspolning av smuts och lera bör göras med enbart vatten utan tvättkemikalier och ske på gräsbevuxen yta, eller på grusplan, utan närhet till vattentäkt, ytvatten, dike eller annat dagvattenavlopp.</p> <p>Rengöring med tvättkemikalier kan på en större gård ske i en särskild tvätthall (en del av maskinhallen kanske). I så fall bör det rimligen finnas en reningsanordning motsvarande en biltväfts.</p>
		<p>Godtagbart</p> <p>Om nej, brister</p>	
8d		Annat avlopp, ange vad	<p>Kan gälla avlopp från personaltoalett, från mjölkrum, och ev. annat också. Bostadens avlopp avses inte här (jämför kommentar ovan vid fråga 7a) men se också under Avloppet godtagbart nedan.</p>
		Avloppet godtagbart	Se nästa rad

Nr	TV ÅA etc	Fråga	Förklaringar/upplysningar
		<p>WC-AVLOPP ELLER SLAM FRÅN TREKAMMARBRUNN OCH GÖDSEL Om slam från trekammarbrunn eller motsvarande blandas i stallgödseln kommer hela gödselmängden att betraktas som avloppsslam, med de begränsningar det medför för gödselns användning! (Se 9b – 9g nedan). Samma begränsning gäller för slam från trekammarbrunnen som sprids separat. Anslutning av WC-avlopp (t.ex. bostads- eller personalrumstolett) direkt till gödselbehållare är dock godtagbart i den meningen att gödseln i detta fall inte kommer att betraktas som avloppsslam. Jämför första meningen i stycket om trekammarbrunnsslam i gödseln! Men WC-avlopp direkt till gödselbehållare kan vara olämpligt av hälsoskyddsskäl.</p> <p>Källa till ovanstående: SJVs svar på fråga om slam och tvärvillkor. www.jordbruksverket.se Skriv "obehandlat klosettwater" i sökrutan.</p> <p>I Kvalitetsprogrammet Arlagården anges med hänvisning till "hygienförordningen" att vid nybyggnation gäller att toalettavfallet inte får lagras i gödselbrunnen. Detta är inte något som uttryckligen står i någon av de olika EG-förordningarna om hygien, utan en tolkning som gjorts av branschorganisationen Svensk Mjölk.</p> <p>Detta bör vara en riktig tolkning och anslutning av WC-avlopp till gödsel ska alltså undvikas.</p> <p>MJÖLKRUM Anslutning av mjölkkrumsavlopp till gödselanläggning bör vara godtagbart.</p> <p>SEPARAT AVLOPP FRÅN WC ELLER MJÖLKRUM m.m. Finns separat avlopp från mjölkrum och/eller personaltoalett som inte kopplats till gödselanläggningen är det en särskild avloppsanläggning som ska vara försedd med erforderlig rening. Vad som krävs får bedömas från fall till fall på motsvarande sätt som miljökontoren bedömer enskilda avlopp från hushåll.</p> <p>Tillsynssamverkan i Halland – MILJÖ anger i <i>Kontrollpunkter med bedömningsgrunder och åtgärdsförslag vid miljötillsyn av lantbruk</i> att mjölkkrumsavlopp för 25 mjölkkor motsvarar 5 personekvivalenter. Där redovisas också bedömning av avlopp från bland annat spolspilta och foderkök.</p> <p>PRESSAFT FRÅN ENSILAGE se 14k</p>	
		Om nej, brister	
8e	MSA	<p>Finns kylanläggning</p> <p>Kontrolleras och underhålls enligt reglerna</p>	<p>Kylanläggning kan finnas för mjölk tank, för potatis-/grönsakslager eller liknande.</p> <p>Se nästa rad.</p>

Nr	TV ÅA etc	Fråga	Förklaringar/upplysningar
			<p>Bestämmelser finns huvudsakligen i Förordning (EG) nr 842/2006 om vissa fluorerade växthusgaser (pdf) och i Förordning (2007:846) om fluorerade växthusgaser och ozonnedbrytande ämnen. Naturvårdsverkets har en förteckning över alla regler om fluorerade växthusgaser.</p> <p>Allmänt:</p> <ul style="list-style-type: none"> - CFC får inte längre förekomma i anläggningarna. - HCFC får förekomma, men inte fyllas på sedan 2002 (får från 2015 endast förekomma i utrustning som innehåller högst 3 kg) - HFC får fyllas på och får finnas i nya anläggningar. <p>Regler om kontroller med mera:</p> <p>Anläggningen ska kontrolleras för läckage inom rätt intervall:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 3- 30 kg var 12:e månad - 30-300 kg var 6:e månad, - över 300 kg var 3:e månad. <p>Anläggningar under 3 kg omfattas inte.</p> <p>Kontrollen ska utföras av certifierad personal. Det ska finnas anteckningar/register på typ av köldmedier, påfyllning, tappning, utförare, datum, samt resultat.</p> <p>Vid över 10 kg totalt finns krav på årlig rapport till tillsynsmyndigheten.</p> <p>Vid installation av aggregat med över 10 kg krävs information till tillsynsmyndigheten.</p> <p>MSA gäller för:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Överträdelse av kravet på läckagekontroll. - Överträdelse av kravet på register. - Överträdelse av kravet på att informera tillsynsmyndigheten vid installation av aggregat över 10 kg. - Överträdelse av kravet på årlig rapport. <p>Vid service eller skrotning ska köldmediet i anläggningen tas om hand.</p> <p>Alternativa köldmedier (ammoniak, koldioxid och propan eller andra kolväten) omfattas inte av ovannämnda regler.</p> <p>TILLSYN AV MJÖLKTANKAR</p> <p>Mjölktanken eller dess kylanläggning har normalt en märkplåt eller liknade där det framgår hur stor köldmediemängd den innehåller och vilken typ det är. Större mjölktankar kan ha enhetsaggregat med mer än 3 kg köldmedium. Det förekommer knappast kylanläggningar till mjölktankar med mer än 10 kg köldmedium. Finns det flera kylanläggningar på gården kan det kanske förekomma att den sammanlagda köldmediemängden är mer än 10 kg.</p> <p>Idag ägs tankar med kylanläggning normalt av mjölkproducenten, ej av mejeriföreningen. När tankarna såldes till mjölkproducenterna, byttes köldmedierna ut till medier som får förekomma idag. Därför är det inte troligt att man stöter på medier som inte får förekomma. Fler-talet tankar är tillverkade av Wedholms (www.wedholms.se). De har försäljare som är kunniga om både sina äldre och nyare tankar inkl. kylaggregat. Vid frågor gällande tankar, kylaggregat och köldmedier, kan de kontakta via deras webbplats.</p>
8f		Finns spannmåls- eller andra torkfläktar	Användningen av höfläktar har minskat på senare år eftersom det mesta blir ensilage.

Nr	TV ÅA etc	Fråga	Förklaringar/upplysningar
		Om ja, tillräckligt buller-dämpade	Det är oftast relativt enkelt att bygga bullerfällor på fast monterade fläktar. Förekommer bullerstörningar till omgivningen bör detta krävas.
9		Slam. Spridning av slam omfattas också av fråga 11.	
		Se också handledningens <i>bilaga 7</i> för översikt av bestämmelser om växtnäring m.m.	
		Lagring och spridning av slam omfattas av ”stallgödselbestämmelserna” i SJVFS 2004:62 . Beakta alltså även slam när organisk gödsel i övrigt bedöms.	
		För bedömning av spridning på annan mark än jordbruks- eller skogsmark finns vägledning i kompendiet Handläggning av ärenden om avloppsslam på ”övrig mark”	
9a		Sprids avloppsslam	
9b		Om ja: Har anmälan gjorts enligt 38 § avfallsförordningen	Anmälan skall göras innan man tar emot avfall. Spridning av slam – oavsett på vilken slags mark - innebär en sådan hantering av avfall som ska anmälas till kommunen, enligt 38 § avfallsförordningen. Anmälan är ett tillfälle för miljö-nämnden att kontrollera med VU om nedanstående krav beaktats.
9c	TV	Iakttag gränser för tot-P och NH4-N	Har ingen markkartering gjorts så förutsatt att det är högsta P-klass (klass V)
9d	TV	Slammet behandlats (hygieniserat) innan spridning	Krav på behandling finns i 6 § SNFS 1994:2 , föreskrifter om skydd för miljön, särskilt marken, när avloppsslam används i jordbruket Godtagbar hygienisering bör vara de metoder som anges i bilaga till förslag till ”slamförordning”. Förslaget till förordning finns i Naturvårdsverkets rapport 5214 Aktionsplan för återföring av fosfor ur avlopp . Bilagan med hygieniseringsmetoder börjar på rapportens sid 197.
	TV	Om nej, nedbrukas inom 1 dygn	Krav enligt 6 § SNFS 1994:2

Nr	TV ÅA etc	Fråga	Förklaringar/upplysningar
9e	TV	Spridning endast på tillåtet slag av jordbruksmark	Plats och växtföljd ska beaktas. Ur SJVs <i>Vägledning</i> för bedömningar av överträdelser av tvärvillkor som refererar kraven i SNFS 1994:2): Avloppsslam får inte användas på: <ul style="list-style-type: none"> • betesmark, • åkermark som ska användas för bete eller om vallfodergrödor ska skördas inom tio månader räknat från spridningstillfället, • mark med odlingar av bär, potatis, rotfrukter, grönsaker eller frukt, dock inte frukt på träd, • mark avsedd för kommande odling av bär, potatis, rotfrukter eller sådana grönsaker som normalt är i direkt kontakt med jorden och normalt konsumeras råa, under tio månader före skörden.
9f	TV	Gränser för metaller i åkermarken iaktas (markkartering)	Se 10 § SNFS 1994:2 samt dess bilaga B. Höga metallhalter kan finnas naturligt beroende på geologin *) eller genom lokal påverkan av industri m.m. Vid misstanke om höga halter ska prov tas. Detta är VUs ansvar att kontrollera innan slamspridning. *) exempelvis finns mycket kadmium runt platåbergen i Västergötland. Till stöd för bedömning finns kartor som går att köpa från SGU.
9g	TV	Gränser för metaller som får tillföras iaktas	Det skall alltid finnas analys på slammet, krav enligt 11 § SNFS 1994:2 . Enligt 9 § och bilaga C gäller maxgränser för metalltillförsel.
10	Stallgödsel (mottagen) Egen stallgödsel, se fråga 11 (spridning) och 14 (lagring m.m.). Spridning av mottagen stallgödsel omfattas också av fråga 11. Se också handledningens <i>bilaga 7</i> för översikt av bestämmelser om växtnäring m.m.		
10a		Stallgödsel tas emot och sprids	
	TV MSA >10DE	Om ja, anteckningar förs om tillförsel	Anteckningar ska föras enligt 13 § SJVFS 2004:62 . Se vidare 11 d nedan. MSA är 1000:-
10b		Sker lagring före spridning	
		Storlek och utformning av lagring OK	Även lagring i stuka kan förekomma. För bedömning se under fråga 14.
		Om nej, vad brister	
11	Spridning m.m. av samtliga organiska gödselmedel (slam, egen/mottagen stallgödsel + ev. annat)		

Nr	TV ÅA etc	Fråga	Förklaringar/upplysningar
		Se också handledningens <i>bilaga 7</i> för översikt av bestämmelser om växtnäring m.m. Finns växtodlingsplan, se fråga13b, så kan många av följande frågor bedömas via denna. Växtodlingsplanen är också VUs instrument för att klara dessa krav.	
11a	TV, >10DE	Högst 22 kg Tot-P/ha tillförs per år.	<p>Kravet gäller</p> <ul style="list-style-type: none"> • i genomsnitt per hektar spridningsareal inte strikt per hektar • i genomsnitt under en 5-årsperiod enligt 8 § SJVFS 2004:62. <p>Enligt 10 § gäller det dock inte företag med ≤ 10 djurenheter vad gäller gödsel från de egna djuren. Företag med >10 djurenheter kan dock fram till 1 jan 2013 i stället tillämpa kraven på djurtäthet, max antal djur/ha spridningsareal, se fråga 14b.</p> <p>Kravet gäller även företag som köper in stallgödsel.</p> <p>(Det finns ingen miljöstraffavgift för att kravet 22 kg fosfor/ha inte klaras, däremot beträffande djurtäthet)</p>
		Om nej, beskrivning	
11b	Känsl	Högst 170kg Tot-N/ha tillförs per år	<p>Om nej, kraven på djurtäthet har i stället bedömts i fråga 14b</p> <p>Krav på djurtäthet gäller fram till 1 jan 2013 för företag med egna djur som inte har sökt nytt tillstånd, eller gjort anmälan, för miljöfarlig verksamhet.</p> <p>Se ovan under 11a, men 19a § SJVFS 2004:62 i stället för 8 §.</p>
11c	Känsl	Högst 60 kg lättillgängligt N/ha (oljevaxter) eller högst 40 kg lättillgängligt N/ha (övrigt) tillförs per år.	19b § SJVFS 2004:62 .
11d		Tillförs (tas det emot) organiska gödselmedel	<p><i>Exempel</i> på organiska gödselmedel: Biomull, aska, apelsinskal och slakteriavfall.</p> <p>Hit räknas också animaliska biprodukter som även regleras särskilt. Se kort information under 6b ovan.</p>

Nr	TV ÅA etc	Fråga	Förklaringar/upplysningar
	TV, >10DE	Om ja, anteckningar förs om tillförsel	Jordbruksföretag som tar emot stallgödsel eller andra organiska gödselmedel ska föra anteckningar om detta enligt 13 § SJVFS 2004:62 , som också specificerar kraven på anteckningarna. Journalföringen består av en anteckning som ska innehålla följande uppgifter: gödselslag, gödselmängd, mängd total fosfor som gödseln motsvarar (kan ersättas av djurslag samt antal djur) och datum för mottagande eller leverans. Anteckningarna ska sparas i minst 6 år. Miljösanktionsavgift 1000 kr om man inte antecknat de uppgifter som krävs gäller enligt punkt 4.4.3 i bilagan till FMSA . (Obs att samma tvärvillkor är upptagna under fråga 14a, där syftande på bortförsel av stallgödsel).
		Villkor/försiktighetsmått för spridning	
11e	TV Känsl	Kvävemängd anpassad till grödans behov, växtplatsen och jordbruksmetod	Här ska, eller kan, ingen noggrann analys göras vid inspektionen. Titta gärna i växtodlingsplanen om den finns, annars fråga VU om gödslingen och vilket stöd han använder för planeringen av kvävegödslingen (t.ex. rådgivning eller rekommendationer från SJV). Som stöd för bedömning finns i SJV:s Riktlinjer för gödsling och kalkning 2011 (obs revideras årligen).
11f	TV, Ej känsl, ÅA	Nedbrukning samma dag om spridning 1 dec – 28 feb	
11g	TV, Känsl, ÅA	Iakttar förbud mot spridning 1 nov – 28 feb	Gäller stallgödsel och organiska gödselmedel.
11h	TV	Iakttar förbud mot spridning på mark som är vattenmättad, snötäckt, frusen etc.	Definitioner på snötäckt, frusen etc. saknas numera. (S.k. nattjåle brukar inte räknas som tjälad mark)
11i	TV, Känsl, ÅA	Iakttar förbud mot spridning (annat än i växande gröda eller för höstsådd) 1 augusti – 30 oktober eller nedbrukning av fastgödsel (ej fjäderfå) inom 12 timmar 1 oktober – 31 oktober.	Gäller endast i kustområdet.
11j		Finns tillräckligt med skyddszoner utmed diken och vattendrag	Information finns på Greppa Näringen www.greppa.nu . Klicka Kunskapen – Rena Vatten och sedan Erosionsskydd
		Om nej, beskrivning	Brister kan föranleda påpekanden eller krav på åtgärder.

Nr	TV ÅA etc	Fråga	Förklaringar/upplysningar
11k	Känsl. ÅA	Uppfylls kravet om att inte sprida gödsel närmare än 2 meter från vattendrag eller sjö?	24a § SJVFS 2004:62
11l	Känsl, ÅA	Uppfylls kravet på att inte sprida gödsel på mark som lutar mer än 10%?	24b § SJVFS 2004:62
11m		Vilken spridningsteknik används?	Slangslangspridare, myllningsaggregat, utspädning etc
12	Icke-organisk gödsel (handelsgödsel)		
	Se också handledningens <i>bilaga 7</i> för översikt av bestämmelser om växtnäring m.m.		
12a	TV	Kvävemängd anpassad till grödans behov, växtplatsen och jordbruksmetod	Se 11e!
12b	TV	Iakttar förbud mot spridning på mark som är vattenmättad, snötäckt, frusen etc.	Se 11h!
12c	TV, Känsl, ÅA	Iakttar förbud mot spridning av mineralgödselkväve 1 nov – 28 feb	25§ SJVFS 2004:62
12d	TV	Iakttar att spridning utanför åkern och på ängs- eller betesmark inte får ske om natur/kulturvärden skadas	
12e	TV	Nedbruken/-myllning av urea på obevuxen mark inom 4 h	Gäller mineralgödsel baserat på urea.
13	Övriga frågor om växtodling och näringsläckage		
	Se också handledningens <i>bilaga 7</i> för översikt av bestämmelser om växtnäring m.m.		
13a		Höst-/vinterbevuxen mark	
	TV, >5 ha, MSA	Klarar kraven på 50 %	Gäller företag med >5 ha åker. I V.Götaland ska minst 50 % vara höst- eller vinterbevuxen. 11 § förordning (1998:915) om miljöhänsyn i jordbruket Se vidare <i>bilaga 7</i> i denna handledning. MSA 500 kr/ha åker som ska men inte hålls höst- eller vinterbevuxen (min 1000 kr max 25 000 kr) enligt punkt 4.3.1 i bilagan till FMSA .
		Om nej, beskrivning	

Nr	TV ÅA etc	Fråga	Förklaringar/upplysningar
13b	Känsl	Arbetar man med växtodlingsplaner?	Växtodlingsplaner är krav inom känsliga områden, men det är lämpligt, ett bra styrmedel i alla verksamheter. En växtodlingsplan är en plan över företagets skiften där VU (brukaren) för in gröda och gödsling skifte för skifte. Av växtodlingsplanen framgår även förfrukt (det som odlades året innan). Den kan även innehålla uppgifter om kemisk bekämpning, sortval etc. Upprättande av växtodlingsplan ingår i ett miljöstöd (se handledningens <i>bilaga 6</i>), och ingår även i viss växtnäringsrådgivning. Om VU är medlem i rådgivningsprojektet Greppa Näringen har växtodlingsplan troligen gjorts i rådgivningen. Växtodlingsplanen kan då vara sammanfattad gröd-gruppsvis eller växtföljdsvis.
13c		Finns/planeras våtmarker som växtnäringsfällor?	Ta gärna en diskussion med VU om detta, om det verkar finnas behov av och förutsättningar för att anlägga våtmarker. Information finns på Greppa Näringen . Klicka Kunskapen – Rena Vattnet och sedan Praktisk handbok för våtmarksbyggare.
III KONTROLLPUNKTER SÄRSKILT FÖR DJURHÅLLANDE GÅRDAR			
14	Stallgödsel (spridning tas upp i fråga 11 ovan)		
	Se också handledningens <i>bilaga 7</i> för översikt av bestämmelser om växtnäring m.m. samt dess <i>bilaga 9</i> Gödsel: Mängder, lagringsutrymmen, lagringssystem		
14a		Förs stallgödsel bort från företaget	Stallgödsel kan föras bort från företaget (=ingen eller mindre spridning på egen/arrenderad mark) för att klara kraven i SJVFS 2004:62 på högst 22 kg fosfor/ha (se fråga 11a) eller alternativt kraven på djurtäthet (max antal djur/ha, se fråga 14b).
		Om ja, till annat jordbruksföretag	Bortförsl till annat jordbruksföretag är kanske det vanligaste, men det kan också ske exempelvis till företag som förädlar gödselprodukter, eller kan egen förädling göras innan gödseln säljs.

Nr	TV ÅA etc	Fråga	Förklaringar/upplysningar
	TV >10DE, MSA	Om bortförel sker, förs anteckningar	<p>Krav på anteckningar vid bortförel av stallgödel gäller enligt 14 § SJVFS 2004:62, som också specificerar kraven på anteckningarna. Journalföringen består av en anteckning som ska innehålla följande uppgifter: gödelslag, gödelsmängd, mängd total fosfor som gödelsen motsvarar (kan ersättas av djurslag samt antal djur) och datum för mottagande eller leverans. Anteckningarna ska sparas i minst 6 år. Anteckningskravet gäller bara företag med >10 djurenheter.</p> <p>Miljösanktionsavgift 1000 kr om man inte antecknat de uppgifter som krävs gäller enligt punkt 4.4.3 i bilagan till FMSA.</p> <p>Anteckningskrav gäller även vid mottagning, se under 11d ovan.</p>
14b	MSA, >10DE	<p>Kraven på max antal djur/ha spridningsareal klaras.</p> <p>Om nej, beskrivning</p>	<p>Enligt 11 § SJVFS 2004:62 får, i stället för att klara kravet på högst 22 kg fosfor/ha (se fråga 11a), jordbruksföretag med > 10 djurenheter fram till 1 jan 2013 tillämpa krav på max antal djur/ha, enligt vad som framgår i bilaga 5 till SJVFS 2004:62. Se handledningens <i>bilaga 7</i>.</p> <p>För betesmark får endast den del av betesmarken som motsvarar betets andel av nötkreaturens foderstat räknas in i gårdens totala spridningsareal. Beräkningen ska göras på årsbasis.</p> <p>(Sker en tillstånds- eller anmälningspliktig utökning av antal djurenheter ska dock kravet 22 kg fosfor/ha tillämpas).</p> <p>Klaras inte max antal djur/ha gäller miljösanktionsavgift 1000 kr/ha spridningsareal som saknas (max 50 000 kr), enligt punkt 4.4.2 i bilagan till FMSA.</p>
14c		Vilket/vilka system för gödellagring används	Notera (bland annat som underlag för kommande tillsyn) vilken/vilka tekniker som används för gödellagringen. Flytgödel, fastgödel, keltgödel, stuka etc.
14d	Känsl, >2DE	Finns beräkning över lagringsbehovet?	4 § a-b SJVFS 2004:62

Nr	TV ÅA etc	Fråga	Förklaringar/upplysningar
14e	TV Känsl >2DE Ej känsl >10DE	Lagringskapacitet OK i förhållande till antal djur	Förordning om miljöhänsyn i jordbruket kräver lagring för ett visst antal månaders produktion, <i>se bilaga 7</i> . Uppgifter om producerad mängd stallgödsel per djur finns i tabell 1-2 i handledningens <i>bilaga 9</i> . Observera att producerad mängd gödsel varierar mellan olika företag. Skillnaderna beror bland annat på strömängd, intensitet samt hur mycket djuren går ute. För häst och djupströgödsel är variationerna störst. Mängd urin och flytgödsel påverkas även av tak över platta och brunn samt hur mycket vatten som leds till brunnen. Fråga även VU om lagringskapaciteten är tillräcklig för den lagringstid som krävs.
		Om nej, beskrivning	
14f	TV Känsl >2DE Ej känsl >10DE	Lagringsutrymme utan avrinning/läckage.	7 § förordning (1998:915) om miljöhänsyn i jordbruket Titta även på hur vegetationen runt lagringen ser ut. Nässlor (gynnas av kväve) kan avslöja eventuella läckage.
		Om nej, beskrivning	
14g		Lagringsutrymmet i övrigt OK	Notera om det är i allmänt gott skick och om regnvatten tillförs från tak, vid behov ska avledande hängrännor och stuprör finnas.
		Om nej, beskrivning	
14h	TV	Täckning som hindrar ammoniakförluster på flytgödsel- eller urinbehållare	Krav enligt förordning om miljöhänsyn i jordbruket. Ammoniak försvinner via luften. Det viktigaste är att det inte finns något luftström som går över gödseln. Vanligast täckning är svämtäcke som ska vara stabilt. Se information i <i>bilaga 9</i> samt 5a § SJVFS 2004:62 . Om tömning nyss skett eller pågår får man fråga om täckningen. Svämtäcket bör återskapas senast inom 14 dagar för en flytgödselbrunn och inom 7 dagar för en urinbrunn.
14i	TV	Påfyllning av flytgödsel och urinbehållare under täckning	Krav enligt förordning om miljöhänsyn i jordbruket. För att täcket ska vara intakt ska påfyllningen ske underifrån. Påfyllning av klet eller fastgödsel får ske ovanifrån. Se information i <i>bilaga 9</i> samt 5b § SJVFS 2004:62
14j		Förekommer lagring i stuka	

Nr	TV ÅA etc	Fråga	Förklaringar/upplysningar
		Om ja, med lämplig utformning, placering, tider m.m.	Djupströgödsel kan ligga längre och komposteras. Viktigt att stukan då ska utformas så att det blir en kompostering. Fastgödsel bör inte ligga längre än maximalt några veckor. Stukan bör ligga på tät mark, som inte är utsatt för översvämning eller med risk för avrinning till diken eller vattendrag. Läs vidare i handledningens <i>bilaga 9</i> , samt allmänna råd allmänna råd till miljöbalken 2:3 i SJVFS 2004:62
14k		Finns ensilageanläggning(ar)	Här avses torn- eller plansilo, inte ensilage i balar.
		Om ja, är de utan läckage av pressaft	Pressaft från ensilagesilo eller liknande får inte läcka ut till omgivningen utan ska ledas till särskild uppsamlingsbrunn, urinbrunn eller flytgödselbehållare.
14l		Om nej, beskrivning Utfodringsplatser, fällor, rasthagar utan för stor gödselbelastning/avrinning Om anmärkning, beskriv	Det kan vara överbelastat lokalt i en hage, även om djurtätheten inte är så stor. Inspekteras och bedöms. Ser det överbelastat och söndertrampat ut, sker avrinning till t.ex. dike? Erfarenheterna från Miljösamverkans tidigare projekt Miljöhänsyn i jordbruket visade att det kan förekomma överbelastning i såväl fällor för utgångsdjur som helhet, som lokalt vid utfodringsplatser. Diskutera vid behov åtgärder med VU, t.ex. att rotera utfodringsplatser, placera dem under tak eller anlägga permanent utfodringsplats på hårdgjord yta som skrapas.
IV YTTERLIGARE KONTROLLOMRÅDEN			
15	Naturvård		
15a		Naturvårdsfrågor har uppmärksammats vid inspektionen	Se nästa rad

Nr	TV ÅA etc	Fråga	Förklaringar/upplysningar
		<p>Se också orienterande text i handledningens huvudtext, under avsnitt 4 Tillsyn - Ytterligare tillsynsfrågor – Naturvård.</p> <p>SKYDDADE OMRÅDEN m.m. Lagstiftning: Grunden finns i 7 kap MB. Viktig är också Förordning (1998:1252) om områdeskydd med följdföreskrifter. Se vidare i handledningens <i>bilaga 3</i> om fler författningar under 7 kap MB.</p> <p>ANMÄLAN FÖR SAMRÅD Enligt 12 kap. 6 § MB gäller skyldighet att samråda med tillsynsmyndigheten (i allmänhet Länsstyrelsen) om en verksamhet eller åtgärd som inte omfattas av tillstånds- eller anmälningsplikt kan komma att väsentligt ändra naturmiljön. Se också Naturvårdsverkets allmänna råd NFS 2001:15. I en jordbruksverksamhet kan det t.ex. vara aktuellt för VU att göra anmälan för samråd om dessa slags åtgärder (i den mån de kan väsentligt påverka naturmiljön): * Anläggning och ändring av enskilda vägar * Husbehovstäckter * Utfyllnad av mark * Anläggande av dammar och viltvatten * Kulvertering av vattendrag * Muddring * Rensning av vegetation i sjöar, vattendrag och diken (de fyra sistnämnda punkterna under förutsättning att inte tillstånd för vattenverksamhet krävs) * Ny energiskogsodling * Borttagande av brukningshinder som är tillåtet enligt undantagsbestämmelsen i SJVFS 1999:119 * I vissa fall: Ej bygglovspliktiga byggnader m.m.</p> <p>TILLSYN I de flesta fall är det Länsstyrelsen och inte miljönämnden som har tillsynsansvaret för naturvårdsfrågorna. Gör ändå gärna en enkel kontroll, om det finns tid eller om omständigheterna föranleder det (t.ex. om du ser fina naturområden/element eller sådant som kanske är skadat på något sätt), fråga efter om det finns skyddade områden av något slag på gården eller på brukade fastigheter (t.ex. naturreservat, kulturresevat, naturminne, Natura 2000 m.fl. områdestyper), eller vad som sker/skett på ett speciellt ställe. Gör en enkel bedömning av om påverkan eller störningen är allvarlig eller betydande och om VU brustit i något avseende i relation till 7 kap MB med följdförfattningar eller t.ex. inte haft samråd med Länsstyrelsen enl. MB 12:6. Idag har eller kan många VU ha miljöstöd för Natur och kulturmiljöer eller s.k. element på gården. Se vidare handledningens <i>bilaga 6</i>. Fråga eller diskutera med VU om sådana ”element” på gården och stöd för dem. Varsko Länsstyrelsen (naturvårdsenheten) om något som kanske kan föranleda tillsynsningripande framkommit (såvida inte tillsynsansvaret ligger på miljönämnden).</p>	
		Om ja, beskrivning	
16		Vattenverksamhet	
16a		Vattenverksamhet har uppmärksamats vid inspektionen	Se nästa rad

Nr	TV ÅA etc	Fråga	Förklaringar/upplysningar
		<p>De flesta åtgärder är tillståndspliktiga. Se orienterande text i handledningens huvudtext, under avsnitt 4 Tillsyn - Ytterligare tillsynsfrågor – Vattenverksamhet.</p> <p>LAGSTIFTNING Grunden finns i 11 kap MB samt Förordning (1998:1388) om vattenverksamhet m.m. Se vidare i handledningens <i>bilaga 3</i>.</p> <p>TILLSYN Det är Länsstyrelsen och inte miljönämnden som har tillsynsansvaret över vattenverksamhet.</p> <p>Ha ändå gärna uppmärksamhet på om det finns tid eller om du lägger märke till någon färsk "vattenverksamhet" vid inspektionen. Fråga VU om det.</p> <p>Vattenverksamhet är t.ex. markavvattning, "bortledande av grundvatten", uppförande eller utrivning av uppdämningar som på något sätt "förändrar vattnets höjd eller läge". Du kan t.ex. se ett nygrävt öppet dike på en åker, en kulvertering av ett öppet dike, en täckdikning av en tidigare ej täckdikad åker, en nyligen anlagd våtmark eller småvatten, en rensning av en bäck förbi ett gammalt dämme eller en rätning av en bäck.</p> <p>Gör en enkel bedömning av om det skett något "störande" i strid med 11 kap MB och om omfattningen är betydande. Fråga också om VU haft kontakt eller samråd med Länsstyrelsen enl. MB 12:6 (se ovan under 15a Naturvård).</p> <p>Varsko Länsstyrelsen (vattenenheten) om något som kanske kan föranleda tillsynsinsgripande framkommit.</p>	
		Om ja, beskrivning	
17		Täktverksamhet	
17a		Täktverksamhet har uppmärksammas vid inspektionen	Se nästa rad

Nr	TV ÅA etc	Fråga	Förklaringar/upplysningar
		<p>Se orienterande text i handledningens huvudtext, under avsnitt 4 Tillsyn - Ytterligare tillsynsfrågor – Tåktverksamhet. Miljösamverkan Västra Götaland håller våren 2011 på att ta fram en tåkttillsynshandledning, se denna för mer information (beräknas bli publicerad sommaren 2011).</p> <p>LAGSTIFTNING Grunden finns i 9 kap MB samt vidare i FMH. Se i handledningens <i>bilaga 3</i>.</p> <p>(Miljöstraffavgift finns endast för utebliven rapportering av produktion till Länsstyrelsen vid tåkt som inte är husbehovståkt)</p> <p>TILLSYN Grundregeln är att tillsynsansvaret ligger hos Länsstyrelsen, men miljönämnden kan ha tagit över tillsyn. Ha, oavsett tillsynsansvar, ändå gärna uppmärksamhet på om det finns tid eller om du vid inspektionen lägger märke till någon typ av tåkt (grus, jord, berg) på gården eller på brukade fastigheter, inklusive egen husbehovståkt för jordbruksverksamheten.</p> <p>Gör en enkel bedömning av om omfattningen är betydande och fråga också om VU haft kontakt eller samråd med Länsstyrelsen enl. MB 12:6 (se ovan under 15a Naturvård).</p> <p>Varsko Länsstyrelsen (miljöskydds-enheten) om något som kanske kan föranleda tillsynsinsgripande framkommit (såvida inte tillsynsansvaret ligger på miljönämnden).</p>	
		Om ja, beskrivning	
			<p>Djurskydd och Foder som fanns med i första utgåvan av checklistan har strukits eftersom det inte längre är kommunala tillsynsuppgifter</p>
18		<p>Livsmedelskontroll</p> <p>LAGSTIFTNING Livsmedelslagen med följdförfattningar, vilka kompletterar EG:s hygien/livsmedelsförordningar. Se vidare i handledningens <i>bilaga 3</i>.</p> <p>Alla jordbrukare som producerar produkter som är ämnade att konsumeras av människor, är i princip livsmedelsföretagare - primärproducenter av livsmedel. Detta är en ändring jämfört med tidigare livsmedelslagstiftning (t.o.m. 2005) som i huvudsak inte omfattade produkterna på gården, utan först sedan de kommit till livsmedelsindustri, slakteri, butik etc.</p> <p>Tillsyn (benämns kontroll) av <i>primärproduktion</i> av livsmedel har sedan 2009 överförs till länsstyrelserna och är inte längre en uppgift för kommunernas miljönämnder och därför finns här inte längre någon fråga om detta.</p> <p>I den första utgåvan hade vi ganska utförlig information om kontroll av mjölkkrum, men detta hör alltså till primärproduktionskontrollen och är nu inte med här.</p>	
18a		<p>Annan livsmedelshandtering på gården än primärproduktion</p>	Se nästa rad

Nr	TV ÅA etc	Fråga	Förklaringar/upplysningar
		<p>Här syftas på om det finns någon särskilt livsmedelsverksamhet, utöver primärproduktion på gården, t.ex. gårdsbutik, äggpackeri, mindre charkuteri, café eller annat.</p> <p>I de allra flesta fall är det kommunen som har kontrollansvaret. Endast för vissa större/komplicerade verksamheter ligger kontrollansvaret hos Livsmedelsverket.</p>	
		Om, ja har kontrollerats vid inspektionen	
		Om ja, enligt särskild checklista	Kan vara en egen lokal checklista, eller, vilket finns för vissa typer av livsmedelsverksamheter, Livsmedelsverkets checklista.
		Med (allvarliga) anmärkningar	
		Om allvarliga anmärkningar, kort beskrivning	Skriv här bara en kort sammanfattning. De närmare uppgifterna finns ju i den särskilda checklistan för livsmedelskontrollen.
